

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care
Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericescă-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a dóua órá
6 cr., a treia órá 5 cr.,
și de fiesce care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce fóea,
să se adreseze la »Re-
dactiunea și Admini-
strațiunea Unirii»
în
Blaș.

Anul VIII.

Blaș 23 April 1898.

Numérul 16.

Dumineca Tomii.

Se miră concetățenii noștri magiari, că noi Români nu ne-am putut însuflă împreună cu ei de „sărbătórea națională“ din 11 Aprilie, în care se reamintese sancționarea principiilor de libertate, egalitate și frățietate, proclamate în 1848.

Ochi au și nu ved, că adevărată libertate de presă, de cuvint și de întrunire numai pentru Magiari există, și că pentru Români libertatea de a se afirma și manifesta ca individualitate națională, pe cum n'a existat înainte de 1848, așa nu există nici astăzi!

Unde este egalitatea, ce ni-se cere, să o sărbătorim? Aú dórá sintem noi reprezentați în parlament, în magistratură, în administrațiune și pe tóte terenele vieții publice de stat în număr proporțional cu cetățenii magiari? Aú dórá bisericile și școlile noastre se bucură de acea tractare părintescă din partea guvernului, de acel sprigin moral și material, ce se dá confesiunilor magiare? Aú dórá interesele țeranului român sint îmbrățisate cu acea dragoste, care se revarsă asupra țeranului magiar? Nu sint óre comasările, segregările, catastroful nedrept, colonisările și miș și miș de alte apucături tóte îndreptate spre ruina țeranului român, care în loc să înainteze, în multe ținuturi saú își perde moșia părintescă și trebuie să ție lumea în cap, saú devine sclav dărilor grele și institutelor de credit, pentru cari robesce în tocmai ca înainte de 1848 pentru domni?

Cuvintul frățietate n'a sunat nici o dată ca ironie mai mare, de cât în ziua de astăzi. Cine ține la limba, religiunea și națiunea sa, este socotit dușman de mórte al statului și națiunii magiare, și numai cine se lapedă de aceste bnnuri și se face Magiar, este numit și primit ca frate în sinul „națiunii alcătuitoare de stat“.

Dar cine ar puté însira tóte motivele, cari ne string inima și ne fac ghiață și petró în fața bucuriei și entuziasmului, de care sint cuprinși concetățenii magiari? Și cine ne-ar puté lua în nume de rău, dacă în situațiunea grea și apăsătoare de astăzi inima și gândul nostru se întórece cu pietate și recunoscință la părinții noștri, cari înainte cu 50 de ani s'aú luptat cu însuflețire și abnegațiune pentru drepturile politice ale poporului român, pentru ca să-i croască o sórte mai bună?

Aci este Dumineca Tomii, în care înainte cu 50 de ani s'aú adunat câte va mi de Români la Blaș spre a-și reclama drepturile naționale!

Barbaria, tirănia și trufia ridicase pretutindenă de-a lungul drumurilor furci înalte ca simbol al regimului, sub care gemeau miliónele de iobagi, și ca gróză și spaímă pentru cei ce ar cuteza, să arunce jugul sclăviei seculare. Terorisări, bătăi și schingiuri erau sórtea celor ce voiau, să participe la adunarea națională.

Puterea statului și a privilegiaților a căutat tot felul de mijlóce pentru a zădărnici întrunirea Românilor: aú tras podurile de pe riuri, aú stat în drum celor ce porniseră spre Blaș, amenințându-i cu spânzurătoare și cu glonț, ér pe capii bisericilor i-aú făcut responsabili pentru această mișcare rău vedută de asupritóri.

Cu tóte acestea spiritul, care sgu-
duise întrégă Europa, și iubirea de neam aú învins tóte greutățile. Poruncile tiranilor în samă n'aú fost băgate. Furcile desprețuite. Bătăile îndurate, orí respinse. Riurile trecute cu notul. Miile celor setoși de libertate și dreptate întrunite în piața Blașului. De pe bolta azurie a cerului un sóre strălucit îmbracă pe toți în lumină frângându-și razele sale de haínele lor albe ca zăpada, sub cari bat viú inimile încaldite de cuvintele însuflețitoare, dulci și blănde ale fruntașilor. Bolta înaltă și superbă a catedralei răsună de rugăciunile ferbinti, cari se înaltă pe norii de tēmăie la tronul cel ceresc, unde implórá milă pentru un popor asuprit de vécuri: sfărmarea lanțurilor, cari îl țin încătușat. Séra mi de făclii aprinse în ferestrele modestelor case din piață revarsă pe fețele tuturor o lumină aurie ca o auroră a viitoriului fericit, ce un neam întreg îl purta în peptul său aprins de ideile electrisătoare, primite de pe buzele tribunilor.

Nu o adunare constituită în forma sa a fost acésta, cu presidenti și notari, cu discursuri și resoluțiuni, căci puscile și baionetele aduse de cei de la putere n'aú permis aceea, ce la toți cei alaiți fi ai patriei era permis.

Și totuși Români s'aú înțeles perfect. Fie care a dus cu sine consciința, că poporul nostru este matur pentru libertate, însuflețire pentru cauza națională și idei clare despre drepturile Românilor. Fie care s'a făcut apostol neînfricat pentru marea și memorabila adunare națională din 315 Maiú 1848.

În acésta zace mai ales importanța întrunirii de la Dumineca Tomii, a cărei aniversare de 50 de ani o serbăm mâne în inimile noastre, căci alt chip de a o serba nu este permis Românilui în țara sa, pentru care și el a sângerat de atâtea orí alătura cu cei ce azi se bucură de tóte libertățile și bunătățile.

Sperăm ínse în dreptatea lui Dumnezeu, că va umili pe cei mândri și va înalta pe cei umiliți.

Causele emigrărilor, cari țieu în Ungaria din an în an dimensiuni tot mai mari, tóta lumea le cunoșce cu esceptiunea guvernului unguresc. Acesta în o scriptă adresată municipiului Gyór zice, că cu privire la numărul și raporturile emigranților guvernul până acum încă nu are atari informațiuni, din cari să póta cunoșce esența rēului și stabili remediile de lipsă. În o fóe magiară aflăm următorul pasaj din epistola unei emigrate în America adresată părinților săi de a casă din Ungaria:

„Noi nu ne mai întórcem în patria cea veche, ci ne vom stabili de tot aici. La tómnă eú orí bărbatul meu vom merge care va pe scurt timp a casă, ca să ne vindem partea de moșie. Noi a bună samă rămănem aici, căci nu mai avem plăcere de a lucra în patria veche pentru domni, de a flămînđi, de a mânca pâne din făină de firez și pe lângă acésta de a mai fi și esecuați.“

Cum că ómenii își părăsesc patria împinși de miserie, e un lucru atât de evident, cât te cuprinde mirarea, cum de numai guvernul nu-l înțelege și acum a dat ordin oficiului central de statistică, să-i adune datele spre a studia cestiunea.

Ómenii lăsați pradă cămătarilor și esecutorilor orí țieu lumea în cap, orí se fac socialiști. Reducă numai guvernul diversele imposit, ce apasă poporul, și asigure-i acestuia mijlócele de traiú, și se va convinge, că emigrarea va scăde.

Congrua acatolicilor.

În 15 a c. dieta a început, să desbată în general proiectul de lege despre întregirea venitelor parochilor acatolicilor.

Ioan Tuba referentul comisiunii nu a spus nimica nouă, ce nu ar fi spus și ministrul în proiectul de lege și în motivarea lui. Referitor la §. 9, în care ministrul de culte își rezervă dreptul de a detrage întregirea venitului pentru vre un delict moral orí pentru ținută contrară statului chiar și încasul, când auctoritatea confesională l-a absolvat de acasă, referentul a zis: „Unii ved într'asta vătémarea autonomiei biseri-

eilor; dar fără temei, căci această dispoziție restrânge dreptul ministrului numai la detragerea întregirii venitului, și proiectul enunță lămurit, că decisiunea ministerială nu atinge de loc alte puncte ale decisiunii disciplinare a auctorităților confesionale.“

Dr. Iuliu Wlassics ministrul cultelor se declară contrar separării totale a statului și bisericii și recunoște datorința statului de a sări în ajutorul bisericii, de ore ce acesta urmărește scopuri, din care rezultă bine și pentru stat. Justifică deosebirea, ce o face proiectul între parochii mai calificate și mai puțin calificate. Declară, că guvernul nu va ingerința în drepturile autonome bisericești. „Se mai zice și aceea, că proiectul lăgă regularea (congruel) de persóna preotului. Aceasta însămnă totala neînțelegere a proiectului. Nu o lăgă de persóna preotului, ci de stațiunile preoțești, de singuraticile parochii; fără de suprema auctoritate bisericească imediat absolutamente nu comunică cu cei interesați în afacerea conferirii ori detragerii sumei anumite de întregire, a fără de aceea și referitor la modul asignării încă se pôte face învoelă așa, că asignarea negreșit nu se face în casuri singuraticice, dar paragraful conține dispoziții lămurite și despre aceea, că în privința aceasta se pôte face învoelă între guvern și între confesiuni. Se zice și aceea, că guvernul statului are ore care influență la conferirea ori detragerea întregirii de venit: etă aici e gravamênul autonomiei. Adevărat că acest proiect de lege pe lângă anumite condițiuni asigură guvernului detragerea întregirii venitului. În chip just, echitabil și logic nu se pôte pretinde, ca statul, care dă întregirea, eventual să stea neputincios, mutilat în puterea sa executivă și fără de nici o armă în fața unui ast fel de preot, care dovedește ținută nepatriotică, își uită de datorințele, ce le are față cu patria sa, (Drept! Așa e! în drépta) ori să stea mutilat față cu o ast fel de auctoritate bisericească, carea eventual având asemenea sentimente ca și preotul acusat închide ochii înaintea unor anumite uneltiri contrare statului, (Adevărat! Așa e! în drépta) — înaintea cărora înse statul nu pôte închide ochii, ci are datorința de a veghia, ca să nu fie ajutați din suma pentru întregirea venitului parochii cu ținută eventual nepatriotică. (Vi în aprobări în drépta.) Guvernul nu lea în primul rând dispoziții pentru denegarea ori detragerea întregirii venitelor, ci trebuie să-i premérgă procedură penală ori disciplinară bisericească (Sgomot în stînga), și dacă guvernul lea dispoziții, aceste dispoziții stău sub scut judecătoresc. Argumentările scóse de aici într'adevăr n'au nici o valóre practică, căci e imposibil, ca să nu se creeze ast fel de cautele și garanțe.“ Ministrul e convins pe deplin despre aceea, că „pentru apărarea autonomiei și, să zicem, și împotriva volniciei guvernelor, eventual schimbătoare, trebuie să se creeze garanțe instituționale. Noi și în direcțiunea această am făcut totul, am mers până la estremul hotar al rezonabilității politice. când am pus toate dispozițiunile guvernării sub scutul judecătoresc; autonomiile încă sînt respectate pe deplin; procedura lor premerge ori ce ast fel de dispozițiune a guvernului, — și de aceea proiectul de lege în privința această abia pôte împingea vre o obiecțiune serioasă. (Aprobare vie în drépta.) De mult nu a fost depus în cameră un proiect de

mai mare importanță în rezultatele sale, de cât chiar acesta, pe care am avut fericirea a-l presenta. Așa sînt și convins, On. Cameră, că va ridica garanțe instituționale în interesul autonomiei față cu puterea statului.“

Apponyi Albert constată, că e de lipsă ajutorarea bisericilor din partea statului. Dară față cu proiectul de față are nisece excepții. „Excepția mea cea dintăi e, că nu țin de corectă categoria duplă a stațiunilor parochiale amintită în proiect, ca să mă exprim pe scurt, cu spriginirea parochilor calificate și necalificate. (Așa e! în stînga.) Nu cunosc nici un punct de vedere de stat, care m'ar puté îndupleca, să ajuterez pe parochii necalificate. (Aprobări vii în stînga și în stînga estremă.) Ce pôte fi ratio legis? Pentru ce vre statul, să împărtășească pe preoți de ajutorul său? Pentru că statul din punctul de vedere al scopului său nu consideră de indiferentă împlinirea misiunii morale și culturale, care este depusă în mâinile preoților. Dar preoții aceia, cari nu posed calificatiunea prescrisă în §. 4 al proiectului ori o calificatiune coréspondătoare aceleia, cari nu stău pe acel nivel al calificatiunii, pe care în lipsă de măsură mai bună ne-am obișnuit a o exprima printr'o anumită calificatiune intelectuală: aceia nu pot îndeplini cu succes nici o ast fel de misiune religiosomorală ori culturală, (Așa e! Așa e! în stînga) a cărei spriginire din partea statului ar avé îndreptățire câtu-și de puțină. (Așa e! Așa e! în stînga și în stînga estremă.) Căci pot fi genii singuraticice, și sfinți singuratici, cari fără de nici o calificatiune intelectuală mai înaltă au înțurintă mare asupra vieții religioase și morale a poporului; dar în general preotul lipsit de cultura recerută, acel preot, — cum sînt casuri la unele confesiuni din patria noastră, — pe care din copil de țeran, numai din cauza, că scie ceteri și scrie, îl învață, să scie îndeplini câte va ceremonii ale liturgiei și apoi îl pun de preot, activitatea unui atare preot nu numai că nu e în avantajul. (Așa e! în stînga) ci e de-a dreptul în detrimentul vieții atât religiosomorale, cât și culturale; aceștia sînt factori chiar anticulturali.“ (Așa e! Așa e! în stînga și în stînga estremă.) Dacă unele biserici sînt îndestulite și cu aceea, ca să țină ast fel de preoți, acesta aparține cercului lor de liberă dispunere; dar ca statul să spriginescă o stare întorsă și de-a dreptul păgubitoare atât din punct de vedere religiosomoral, cât și cultural: pentru această oratorul nu vede nici o rațiune. (Aprobare vie în stînga și în stînga estremă.) Decî prima observare a lui e aceea, că ajutorul de stat să se dea exclusiv numai preoților calificați, și a nune cu punerea în praxă a minimului satorit în 800 fl. (Aprobări în stînga.) „A doua observare se referese la acea dispoziție a proiectului, după care proiectul de lege primesce numărul actual al parochiilor fără de nici o critică. Această dispoziție nu e norocósă, nici destul de prevédătoare din punct de vedere al intereselor financiale ale statului, căci scim cu toții, că mai cu samă în cercul bisericii greco-orientale numărul parochiilor e sporit fără de nici o socotelă. Preste măsură ori cărei necesități religioase, a dese ori din punct de vedere al satisfacerii intereselor familiare singuraticice s'au ridicat multe parochii, a căror susținere cu ajutorul de stat n'are nici o îndreptățire. Aceasta nu se pôte împăca cu starea noastră financiară actuală, ba nici chiar atunci, când

aceea ar fi înfloritore, dar nu se pôte uni cu nici un fel de considerațiune financiară de stat. (Aprobare în stînga.) — Decî înainte de ce statul ar lua asupra-și obligămintul de a ajuta fie care parochie sistemisată până la măsura minimului, este datorința elementară a guvernului statului și a legislațiunii, ca să-și câștige mai întâi convicție despre aceea, dacă numărul parochiilor existente este într'adevăr în proporție cu trebuințele religioase și bisericești, pe cari vre, să le spriginescă. Aceasta nu însămnă, că statul în mod imperativ vre, să ingereze, ca o confesiune câte parochii să înființeze, ci ca să nu concédă înființarea ataror stațiuni, cari în mod vedit trec preste postulatele raționalității. — Pe basa contemplată de proiectul guvernului, — binevoiti a alătura numai cele 71 de mi ale bisericii luterane lângă cele 900 de mi ale bisericii române greco-orientale, — modul ajutorării se abate atât de mult de la dreptate, cât e la o ast fel de împărțire a ajutorului nici de cât nu-mi dau consensul. — Aceasta aduce cu sine amendamentul ulterior, ca ajutorul de stat satorit în chipul acesta pentru fie care confesiune să se pună la dispoziția confesiunii în suma întregă. Cu această înse nu vre, să slăbesc acele mijloce ale supraveghării statului, cari se cuprind în proiectul de lege. Căci cu unele puține modificări, pe cari o să-mi lea voe a le presenta la pertractarea în special, consimțesc cu On. domn ministru în aceea, că susținerea acelor și măsura aceea a supraveghării statului, rezervată în proiectul de lege, când statul dă ajutor spre scopul acesta, corésponde nu numai dreptății, ci și punctelor de vedere politice, cari nu se pot desconsidera. (Aprobări.) Tare bine se pôte combina idea de a pune întregă suma la dispoziția confesiunilor cu postulatele supraveghării statului, simplu așa, că fie care confesiune să fie datore a administra acest ajutor de stat ca fond separat și să fie datore a trimite guvernului în fie care an lista preoților, cari sînt a se ajuta, împreună cu toate datele de interes pentru supravegharea statului. Dacă guvernul află în lista aceea preoți de aceia, față cu cari subversază vre unul dintre motivele disqualificătoare cuprinse în lege, atunci pretinde de la respectiva confesiune ștergerea lui, respective denegarea ridicării salariului. Dacă află pe vre un preot, față cu care subversază ast fel de acuză motivată: atunci pornesce cercetarea prevédută în lege. Pretinde de la auctoritatea confesională detragerea întregirii. Er dacă ore care confesiune în administrarea acestui fond nu ar îndeplini pretensiunile guvernului basate pe lege ori preste tot ar pucece împotriva legilor: atunci după admonițiune și după atragerea atenziunii în mod potrivit guvernul ar lua administrarea fondului de la această confesiune și o ar reținé pentru sine.“ Subșterne decî dietei un proiect de rezoluție, în sensul căruia proiectul să se retrimită comisiunii lăsându-i-se, să-l modifice în sensul acestor excepțiuni.

Bethlen András nu primesce proiectul din motivul, că el nu oferesce garanțe, că se vor respecta drepturile autonome ale bisericii calvine. „Ministrul a luat asupra-și o problemă foarte grea, pôte chiar preste măsură grea atunci, când a vrut, să cuprindă într'un cadru ajutorarea alor 7—8 confesiuni, a căror stare financiară actuală, ba nici chiar atunci, când

tot deosebită. Dar apoi și mai mare problemă a luat asupra-și atunci, când și pentru împărțirea și pentru detragerea întregirii încă vre, să pună în lege acelea-și regule. Proclamarea egalității între împrejurări neegale după mine e nedreptate." Într'adevăr puterea guvernului statorită în §. 9 îl face, să se cutremure. Acesta poate face grea viața parochilor singuraticii, poate vătămă vađa auctorităților confesionale și rupe cu tradițiunile de până acum, întru cât vătămă viața autonomă, vătămă dreptul disciplinar. În contra agitării împotriva statului este lege și este tribunal disciplinar bisericesc. Este de lipsă a nu imputernici pe guvern, ca să aștepte ast fel de agitare acolo, unde două legi nu o găsesc? Ce e acea ținută contrară statului? — *Iuliu Wlassics*: O spune legea. — *Bethlen András*: Ținută contrară statului poate fi un păcat așa de grav, că și pedepsa de moarte îi este puțină, și poate fi și aceea, că ore cine nu cinstește pe pretorele. (Aprobări zgomotoase și „Să trăescă!“ în stînga extremă.) Acesta e un lucru foarte serios, și se poate zice, că acela, care graviteză spre Moscva ori București, are ținută contrară statului. (Aprobări vii în stînga și în stînga extremă.) Pot veni timpuri, când se va da loc altei concepții." Pentru aceea nu e de părerea, ca un atare grad de putere să se trecă în lege în această formă. Biserica magiară calvină se caracterizează prin aceea, că această confesiune sub apăsare îndelungată a devenit un element atât de tenace, și dacă vî convine, atât de îndărătnic, care înșurire națiunea magiară trebuie, să o primescă cu mulțămîță; și e îngrijat, că o ast fel de dispozițiune va introduce un anumit spirit de servilism și fariseism acolo, unde până acum a fost necunoscut. — „Șoptesc prin coridore, că e necesară aducerea legii în acest chip, ca statul magiar să aibă un mijloc împotriva greco-orientalilor. Dar atunci să nu-l vîrîescă tot sub o pîlărie cu aceia, a căror patriotism e preste ori ce îndoelă." El n'ar pute legă ajutorul de ast fel de condițiuni, cari le statorcesc proiectul. — *Wlassics Gyula*: „De ce fel de condițiuni?" — *Bethlen András*: „Cum sînt condițiunile detragerii volnice." (Așa e! în stînga extremă.) — *Wlassics Gyula*: „Esistă apărare judecătorească." — *Bethlen András* ar dori, ca să fie liniștit din partea guvernului mai cu samă în privința §-lui 9, ce dacă nu s'ar face, el din punctul de vedere al autonomiei confesiunii sale nu și-ar pute da consimțămîntul la acest proiect. (Vii aprobări în stînga și stînga extremă.)

Schwieker Henrik zise între altele: „Ungaria e patria străbună a autonomiei confesionale, dar cu deosebire Ardealul. Proiectul nu numai atinge această autonomie, ci o și vătămă în puncte importante. Cea mai gravă ingerință în cercul de drept autonom ar fi, dacă va deveni lege acea dispoziție a proiectului, ca ministrul să aibă drept a pretinde nu numai cercetare disciplinară de la respectiva auctoritate biserică împotriva parochilor singuraticii, ci a și supracensura sentența tribunalului disciplinar, eventual a o nimici și a o suplini prin propria sentență. Dacă această va fi așa, atunci susținerea disciplinei în singuraticile biserici va fi foarte grea, conturbă ordinea internă a bisericii, poate laxa disciplina, ceea ce nu ar avé urmări bune nici pentru biserică, nici pentru stat. Libertatea publică a Ungariei a avut în trecut două fortărețe tari. Una a fost autonomia municipală, alta

a fost cea biserică. Cea dintăi este azi aproape total distrusă. (Așa e! în stînga extremă.) În cealaltă acuma vor, să facă cea dintăi spărtură. E de mirat ore, că păzitorii chemați ai autonomiei se opun în urma oficiului lor celei dintăi încercări? E vrednic de mirare înse, că apărătorii puternici de odinioară ai autonomiei municipale și biserică acum sînt spriginitorii acestui proiect." (Mișcare în stînga extremă.) Zic ei, că această jertfă e necesară în interesul bine priceput ai statului. El crede, că această părere nu e corectă, pentru că statul numai acolo poate fi puternic, unde se poate răzîma pe o societate sănătoasă, viguroasă și capabilă de muncă; unde slăbesc, decad instituțiunile sociale, acolo și baza și siguranța statului se clatină. Acesta ne-o învață istoria, acesta ne-o arată esperința. Dispozițiunile proiectului inaugurează un sistem nou: sistemul ingerinței statului. Resultatul acestuia va fi aceea, ce vedem de presinte la autonomia municipală: statificarea. Proiectul acesta nu se basază pe principiul egalității legale de drept, nici pe al reciprocității, vătămă și periclitază autonomia bisericilor, îngreunează vistieria, statului cu sumă mare necunoscută; în urmă stîrnesce neliniște și îngrijiri întemeiate în cercuri largi. De aceea nu primesc nici în general, nici în special acest proiect pripit și nu în de ajuns pregătit. (Aprobări în stînga și în stînga extremă.)

Zichy János recunoșce, că sînt motive grave și ponderose, ca mai cu samă venitele preoților protestante, cari în urma legilor eclesiastico-politice, cu deosebire în urma legii despre neconfesionalism, au scădut în mod însemnat, să se întregescă într'un chip ore care. Dar protesteză nu numai în interesul preoților catolice, atinse în proiect numai per tangente, pentru care conține numai dispozițiuni provisorii, ci și în interesul protestanților și evreilor, ca guvernul în schimb pentru acest ajutor să străbată în sanctuarul confesiunii și să-și vîre mîna în drepturile asigurate confesiunii prin autonomia lor. Vorbitorul are multe excepțiuni împotriva proiectului, dar mai cu samă §-ul 17 e acela, pentru care nu-l poate primi. Acesta enunță, că dacă ministrul nu poate ajunge la învoelă cu auctoritatea biserică cu privire la condițiunile ajutorului, atunci să se tîrguească cu preoții singuraticii. Acesta e un mijloc puternic pentru remunerarea serviciilor de corteș. De acești bani se lîgă sdrênțele drepturilor confesionale. Omnipotența statului și așa s'a dezvoltat preste măsură de tare; să nu se întindă deci și asupra confesiunii. Cercul afacerilor interne ale confesiunii să fie loc sfînt, de care mîna necompetentă să nu se atingă, în care puterea statului să nu-și arunce galbinii sîi pentru scopuri de vîndare și cumpărare. (Aprobări vii din stînga) ei să fie acela un oas în deșertul vieții noastre publice, în care ori cine va intra, să fie silit a intra cu pîlăria în mîna și cu încălțămintele deslegate. (Vii aprobări din stînga.) Presentă următorul proiect de rezoluțiune: „Camera să decidă, că retrimite proiectul de lege despre întregirea venitelor parochiale la comisiunea de instrucție publică a camerei deputaților cu acea îndrumare, că comisia să-l prelucere așa, ca să nu vătămă autonomia diferitelor confesiuni, și ca statul pe baza contribuiri nici în privința guvernării biserică, nici în privința disciplinară să nu

căștîge influință nouă." (Vii aprobări și „Să trăescă!“ din stînga.)

Continuându-se Sămbătă în 16 a c. dezbaterea asupra proiectului a vorbit mai întâi

Kiss Albert pastor calvin din partidul kossuthist. El declară, că nu proiectul acesta l-au dorit protestanții, ci un proiect, care să corîspundă principiilor depuse în art. de lege XX din 1848. Cu toate acestea îl primesc în general.

Tisza Kálmán concede, că esecutarea literală a §-lui 3 în mod logic într'adevăr nu poate duce la alt ceva, de cât la aceea, la ce a condus ori unde în lume, acolo a nume, ca beneficiile, ce se folosesc pentru scopuri biserică, să se concentreze în mîna statului, preot și învățător să se facă quasi funcționari de stat. (Așa e! Așa e! în drépta.) „Contele Bethlen András, care, regret foarte tare, dar trebuie să recunoșce, că a fost cel dintăi, care a introdus ton mai acut în această discuțiune, zice, că a rămas cutremurat de §. 9, și în fantasia sa tină și vie vede aparînd pe pretorele, pe care un preot nu l-a salutat și din cauza această perde ajutorul. E, după ce acest proiect de lege în tot locul, unde e vorbă de delict în contra statului și de pedepsirea acelor, se provocă la §. 23 art. de lege XXII din 1893, nu știu, că mult onoratul domn coleg deputat unde a descoperit pe acel pretore, care nu are parte de salutarea cuvenită, căci acolo e vorbă de delict de stat foarte seriose, dar nici de cum de lucruri atât de ridicule. (Adevărat! Așa e! în drépta. Esclamări din stînga: În sistem!) Că în §. 9 unde e omnipotență de stat, nu știu. Afacerea e depusă în mîna confesiunii, dacă vre una purcede greșit, dreptul de a detrage ajutorul e al ministrului, dar nici asta nu în mod definitiv, căci judecătoria administrativă, dacă procedura o află necorectă, poate da dreptate respectivei confesiunii. (Adevărat! Așa e! în drépta.) E, primesc acest §. și ca Magiar și ca protestant. (Aprobări în drépta.) Îl primesc ca Magiar, pentru că vreau, ca fie care fiu al țării să simțescă, că în care moment greșesc în contra statului, nu se mai poate aștepta la nici un ajutor din partea statului. (Aprobări vii în drépta.) Îl primesc cu atât mai tare ca protestant, căci sînt convins, că nu se va întîmpla ast fel de cas, ca el să se aplice împotriva vre unui individ aparținător confesiunii mele, er unde se va întîmpla, întîmple-se, căci acolo va lovi în cel păcătoș, era nu în cel nevinovat. (Aprobări în drépta.) Să nu se témă nici domnul Zichy de aceea, că dacă guvernul se va tîrgui în urma §-ului al 17-lea cu parochii, biserică va deveni staul de corteșire. Să închie cu statul contract de vîndare-cumpărare, nici acum, nici de altă dată nu au vrut și nu vreau. Dar dimpotrivă tocmai pentru aceea, pentru că aici e vorbă de un lucru just și echitabil, nici dar nu cer pentru confesiunea mea, nici chiar de la stat." Primesc proiectul.

Sághy Gyula zice, că e bătătoare la ochi neconsecvența proiectului, că la statorirea minimului enunță principiul egalității, și totuși pretereză simpla biserică catolică. Cu o esplicare istorică mai lungă dovedesce, că din punct de vedere al dezvoltării istorice atât biserică romano-catolică, cât și cele protestante au stat și stau în strînsă legătură cu viața de stat și s'au dezvoltat în strînsă.

legătură. Acum concludând din punctul de vedere al dezvoltării istorice ar urma, ca tocmai preoții acelor biserici să se împărtășescă de ajutor conform trebuințelor, cari sînt în stat bisericii susținătoare de stat; unde nu e lipsă de el, acolo natural nu trebuie ajutorare. Dar dacă e lipsă, își pot forma pretensiune, și unde este nevoie, de la împlinirea pretensiunilor într'adevăr nu e cu puțință retragerea. Angliei, la al cărei exemplu le place unora, să se provoace atât de des, nici când nu l-a trecut prin minte, să subvenționeze din partea statului alte biserici de cât numai bisericii susținătoare de stat, a nume biserica anglicană și biserica presbiteriană scoțiană. Dacă acum față cu acestea vom urmări cu atențiune dezvoltarea istorică a confesiunii greco-orientale neunite și a celei evreiești și raportul lor față cu statul, vom esperia următoarele: Biserica greco-orientală neunită față cu interesul statului magiar urmărește tendențe cel puțin indiferente, de multe ori opuse și nu o dată tocmai inimice; nici când n'a intrat în strinsă legătură cu viața de stat. Dacă acum crede ore cine, că biserica greco-orientală, cu deosebire cea de naționalitate română, — căci acelea sînt tot o dată și bisericii naționale, — o putem lega de interesul statului magiar cu interes material, de aici ar urma, că această situație specială pretinde o regulare specială. Dar e de temut, că acea sperare frumoasă, ce o lăgă unii de influința proiectului în această direcțiune, e numai un vis, care va fi urmat de o amară decepțiune. Nu ne putem închide ochii înaintea împrejurării, că între credincioșii acestei biserici sînt în număr mare aceia, cari urmăresc tendențe contrare statului, între preoții lor sînt mulți, cari în continuu agitază împotriva unității statului magiar. Cu acesta trebuie să se pörte luptă deschisă, căci politica de struț tot de una se răsună pe sine. Grăind apoi despre Jidovi adauge în sfârșit, că în proiect ar trebui, să se pună negreșit, că parochii în viitor — cel puțin după un timp de tranziție ore care — numai așa se pot împărtăși în ajutor, dacă cel puțin știu limba statului. Părtinesce proiectul de rezoluție al lui Apponyi.

După ce a mai grăit *Radó Kálmán* pentru proiectul guvernului, ședința se încheie. Desbaterea s'a continuat Luni în 18 a c.

Sima Ferencz nu primesce proiectul. Trebuie să se țină cont de averea cea mare a clerului catolic, și acesta să se confisce.

Fabiny Teofil primesce proiectul. Apröbă dispoziția aceea a proiectului, că guvernul să deprindă controlă, că ore preoții nu folosesc spre scopuri contrare statului dotațiunea aceea, carea li-se plătesce din cassa statului.

Meltz Oscar află, că ministrul a greșit foarte tare, că nu a cerut în cestiunea această opiniunea singuraticelor confesiunii, mai înainte de ce ar fi subșternut proiectul. Privesce proiectul de periculos mai ales din cauza, că parochul împărtășit în ajutorii se face impiecat al statului, de ore ce pe teren material ajunge în atîrnare de la guvern. Periculoase sînt și dispozițiile acelea, cari dau în mâna ministrului dreptul de a lipsi pe singuratici de acest ajutorii. E apröpe de necredut, că în Europa să pötă exista un stat, în care să se aplice două sisteme de judicatură penală, cari se împotrivesc unul altuia. Dară în Ungaria lucrul stă așa, căci

pe când un sistem e împrejurat de toate șanțurile constituției și libertății, pe atuncia guvernul de la putere se silește, ca cu toate mijlocele retorsiunii brutale să nimicescă libertățile publice. Nu cunoște în Europa stat, în care impiegații statului să atîrne de la puterea statului ca nisce sclavi în măsură așa de mare. Propune, ca proiectul să se ica de la ordinea de zi, până când guvernul nu va puté, să-l subșternă după ascultarea tuturor confesiunilor din patrie și cu păzirea autonomiei.

Osáky Albin se silește, să dovedescă bunătatea politicii bisericești inaugurate de dînsul, ér apoi polemizează cu *Zichy János* susținënd, că statul ajutorarea confesiunilor a legat-o și în trecut în tot de una de condiții. E de tot justă și motivată pürcederea aceea, că statul atunci, când unor anumiți factori al vieții publice le oferesce favor, acesta să o facă așa, cât favorul acela să nu servescă spre păgubirea intereselor celor mai vitale ale statului. El primesce proiectul.

Polonyi Géza află, că numele cel mai potrivit al acestui proiect ar fi ecelesia speculans ori proiectul promiselor. Nici *Apponyi* nici *Tisza* nu pot, să voteze §-ul 1 al proiectului, de ore ce într'insul se declară, că preoțiimea catolică pöte, să-și reguleze congrua din mijlocele proprii, și apoi totuși i-se promite ajutorii din partea statului. În Ungaria pace confesională nu va fi, până când nu se va regula cestiunea averii bisericești. Ca membru al bisericii catolice protestează împotriva promisiunii depuse în §. 1, căci nu pöte, să spriginescă politica aceea, care ar permite episcopilor, ca pe lângă venitele sale de sute de mii de floreni să lase, ca preoțiimea inferioară să ducă lipsă.

Continuându-se desbaterea Marți în 19 a c. a vorbit mai întâiu

Györy Elek. El reflectând la cele zise de *Tisza Kálmán* zice, că nu stă aceea, că în sensul art. de lege XX din 1848 parochii ar deveni funcționarii de al statului, căci legea această nu grăesce despre salarisarea parochilor ori învățătorilor, ci vre, ca dotațiunea să se dea bisericilor, și așa vre, să respecte neatîrnarea internă a bisericii. Ceea ce dă proiectul, nu e dar, ci datorință, și de aceea nu are, să se amâne atîta vreme executarea art. de lege XX din 1848. În legea această se impune guvernului datorința, ca în afacerea dotării confesiunilor cu ascultarea confesiunilor să facă legislației propunere. Află, că e lucru straniu, că proiectul vorbesce despre fapte incompatibile cu dignitatea oficiului parochial. Dispozițiile de retorsiune pot, să se mărginescă numai la fapte contrare patriei și națiunii, dară și în privința această au luat dispoziții deja și bisericile înse-și. Se alătură la proiectul de rezoluție al lui *Apponyi*.

Wlassics Gyula ministrul cultelor întăresce, că proiectul de lege e cu băgare de samă la autonomie. Numai așa lea asupra-și răspunderea, dacă guvernului îi rămăne dreptul de supraveghiere și controlare asigurat în proiectul de lege. Nu primesce statul, că pe sama ajutorării fiesce cărei confesiunii să se aducă lege deosebită. Despre congrua catolică guvernul nu a zis nici o dată, că dorește, să o reguleze cu ajutorii de stat. *Apponyi* a propus, ca clasificarea în două a calificațiunii să se omită. Dar așa ar rămăne lipsiți de ajutorii chiar aceia,

cari se luptă mai mult cu miseria. Aceasta nu se pöte permite, căci aceștia încă sînt preoți și acum abia pot trăi. (Eclamări: Nu știu nici scie.) În lucrarea cea mare a consolidării statului nostru de la aceștia nu pöte să se facă abstracție. Nici numărul credincioșilor nu pöte, să servescă de basă, căci atuncia nu ar puté să capete ajutorii foarte mulți parochii, cari au lipsă mare de el. Lui *Bethlen András* îi reflectează, că faptele contrare statului le spune art. de lege XXVI din 1893. Conventul reformat nu a găsit în proiect vătămarea autonomiei. Apoi polemizează cu *Zichy János* susținënd, că proiectul de lege nu va, să creeze un mijloc nou de cortesire. Apoi arată, că legea penală nu se pöte aplica tot de una. De exemplu parochul demonstrează neținënd servițiul dumnezeesc întru memoria esistenței milenare a statului. Ori în servițiul dumnezeesc milenar demonstrează nepomenind patria magiară; recercările ungurești ale oficiilor administrative le respinge în chip consecuent, pörtă cocardă în colorile romănesci. „Așa dară mă rog, după care lege penală îi vor pedepsi? Și *Polonyi* ori *Sághy*, dacă ar ședé în scaunele ministeriale, dare-ar ore acestora întregirea venitului? Asta e nu o leașă asupra-mi. (Aprobare viuă din drépta.) Apoi câte sînt sentențele acelea penale, pentru cari nu a-și detrage întregirea! Acolo e un întreg șir lung de fapte comise din neprecugetare pécătösă, cari nu stău în nici o legătură cu moralitatea. Nu stă aceea, că se va inființa o justiție de cabinet pentru judecarea faptelor contrare statului.“ Dacă avem înaintea ochilor, cum se pörtă statul magiar față cu naționalitățile, învinuirea aceea e fără de temei, și el privesce de imposibil, ca după o tractare ca aceea să se mai întimple fapte de acelea. E convins, că proiectul va fi de mare folos pentru confesiunii și corăspunde resonului de stat. Propune primirea lui.

Werner Gyula se ocupă de proiect mai ales din punctul de vedere al politicii naționale. Societatea sășescă nu putem, să o privim de sprigin puternic al statului magiar național, căci în urmarea unei activități politice ca a deputaților sași bunul popor sășesc privesce cu bănuetă și preocupare cu privire vrășmașă la statul magiar. Oratorul nu pöte, să fie amicul unei autonomii, la dosul căreia se retrag inimicii națiunii și atacă de acolo. Bine a grăit *Schwicker* zicënd, că bisericile nu au nicăiri în lume o autonomie așa de dezvoltată ca la noi. Nu a băgat de samă *Schwicker*, că prin această a mărturisit despre iubirea magiară de libertate? Autonomia bisericilor avem, să o privim de parte nealterabilă a libertății publice magiare constituționale. Avem deci, să o susținem; înse cine să primescă esagerări de acelea, cari sub pretextul autonomiei atacă constituția și esistența statului? Vorbesce pe lung despre miseria parochilor romăni și crede, că nu este în camera această om cu sentimente nobile, care să nu dorăscă a le veni într'ajutorii. Dacă din proiectul acesta vom face lege, nu ne vor puté calumnia mai mult Romăni, că nu ajutăm bisericile lor și pe preoții lor. Nici despre aceea nu pöte, să fie vorbă, că guvernul va, să verse plöe de aur preste popii romăni, pentru ca așa să dobîndescă înfrință asupra lor, căci döră punctul al 12-lea din vestitul manifest al adunării romăne celei mari din 1848, în interesul căruia

aă prins armele, pretinde, ca pe popii români să-i plătescă din cassa statului. Contele Bethlen nu are dreptate, când zice, că acest proiect ar avé scopul de a regulamenta politicesce pe parochiile bisericilor. Proiectul nu are scopuri politice, pôte înse, să albă urmări politice, că dora proiectul scôte din trupul bisericii române un spin mare: spinul sërăciei. În 1848 parochiile români aă fost încă așa de necultii, cât episcopul de atunci a avertisat prin circular pe acești preoți tărănesci, că nu se cade a merge din biserică de-a dreptul în cărcimă, a păși la altariu nepeptenați, netunși, murdari. Acești preoți în miserie aă fost una cu poporul român; nu suferă deci îndoelă, că în provocarea răsboirii politice sângerose din 48 încă aă avut mare parte. Dacă acum preoții români cei sëraci vor vedé, că ordinea socială de acuma cât de mult se îngrijesce de fericirea lor: abia se pôte crede, că vor întreprinde stricarea acestei ordini și se vor espune marelui risic. Nu se miră, că conducătorii partidului poporal în sfârșit a făcut mărturisire. Se ține de fisiologia raportului de dragoste, că ea în clipele patimii mărturisesc. Abatele Molnár într'o clipe pătimașă a raportului de dragoste dintre partidul poporal și dintre naționalități încă a suspinat: Vai, legea despre naționalități nu e executată. Foile partidului poporal fără de excepțiune accentuază ca gravamên, că legea despre naționalități nu e executată. — *Buzáth Ferencz*: Ori dora e executată? — *Olay Lajos*: Nicl nu e de lipsă. Dta dora o doresci? — *Buzáth*: Dacă e rea, trebuie să se abróge! Asta e politica magiară. — *Werner Gyula*: Vină Molnár cu interpelări și dovedescă, în ce s'a vătémât egalitatea de drept a naționalităților? A bună samă nicl unitatea națională, nicl interesul național nu ar fi satisfăcute, dacă partidul poporal o ar executa. Proiectul acesta încă arată, că abatele Molnár nu are dreptate, când se tânguesce despre gravamênul naționalităților. Nu le va succedé acelora planul, cari vor, să despice statul magiar în căsuțe de ale naționalităților. Dar dacă totuși le-ar succedé, dacă în ore care chip ar puté ajunge acolo, cât să facă din statul magiar cel milenar un cimter, atunci cimterul acesta în scurtă vreme s'ar umplé cu morminte micl: cu mormintele naționalităților, cari sînt prea slabe pentru a trăi numai întru sine, sînt incapabile de a-și susține neafirmarea de stat și ar peri în marea națiunilor celor mari și tari. Primesce proiectul.

Szentiványi Árpád vorbesce întru tôte în conformitate cu cele espuse de Apponyi și recomandă spre primire proiectul de resoluție al lui Apponyi.

Revistă politică.

Afaceri interne.

În 20 a c. guvernul a prezentat dietei proiectele de lege referitoare la renoirea pactului comercial și vamal cu Austria. Acesta trebuia să o facă guvernul în urma angajamentului luat cu ocasiunea votării provisorului, când s'a declarat, că până în 1 Maiu a. c. va subșterne proiectele definitive în această materie. Proiectele aă fost primite cu resens de cătră independentiști. Ei le

vor combate la timpul sêu cu vehemență. De o cam dată ele s'aă străpus comisiunilor parlamentare.

Austria.

Situația e critică. Diversele fracțiuni ale deputaților germani încep a se apropia tot mai mult una de alta. Până nu se va resolvi cestiunea de limbă în un chip, care să mulțămescă pe Germani, cu greș se va restabili mersul regulat al afacerilor. Se zice, că ministrul Thun cêrcă, să-și formeze un partid mijlociu din Germani și din elementele mai conciliante ale majorității actuale.

Proiectele referitoare la pactul economic și vamal cu Ungaria s'aă prezentat camerei în 20 a c. Austriacii susțin, că prin concesionile făcute Ungariei, mai ales în ceea ce privesce darea de consum, Austria este predată spre exploatare Ungariei. De aici se deduce, că proiectele vor fi respinse de parlament.

Franta.

Alegerile ablegaților pentru camera siut escrise pe 8 Maiu, érá cele suplimentare pe 22 Maiu. Candidații de ablegați aă, să se insinue prefectilor concurenți din 13 a c. până în 3 Maiu. Nimênul nu se permite a păși de candidat în mai multe cercuri de o dată. Cel ce o ar face acesta, se pedepsește cu amendă de 10.000 frcs.

Zola pretinde, să se presente ca martor în procesul lui însu-și Dreyfuss. Se înțelege, că tribunalul va respinge pe Zola cu pretensiunea lui.

Turcia.

Comandanții flotei pentru pacificarea Cretei, aă distribuit insula în patru părți. În partea vestică aă, să conserve ordinea Italianii, în Sitia și Hierapetra Francezii, în Candia Anglezii, în Retimno Rușii, rămânând Canea și pe viitor ocupate de trupele internaționale. Admiralii pretind, că Turcia să-și revôce jumătate din ostașii, pe cari îi are în Creta.

Evacuarea Tesaliei se va întâmpla în timpul cel mai apropiat.

Spania și America.

Regina regentă a Spaniei a deschis în 20 a c. camera. Prin discursul tronului arată gravitatea situațiunii în urma complicațiunilor. Mulțămescé puterilor europene pentru simpatia lor, dară cu deosebire Papei, care ca reprezentant al dreptății dumnezeesci pe pământ a întervenit în favorul păcii. După ce guvernul din Washington a cedat curentului inimic, onôrea națională protinde, se rumpă legăturile cu acel guvern. Ori cât de precarii si grele ar fi împrejurările, ele nu vor întrece puterea țerii, ci având încredere în eroismul armatei terestre și marine, pe care o însuflețesc amintiri gloriose, și credința în Dumnezeu, povățuitorul părinților lor, Spaniolii vor sta cu onôre

la postul sêu față cu loviturile nelegale și nedrepte, ce se îndrêptă în contra lor.

Președintele Uniunii americane Mac Kinley în 20 a c. a subșcris hotărîrea congresului de a pretinde, ca Spaniolii să evacueze Cuba, și guvernul american a comunicat celui spaniol ultimatul așteptând răspuns la el până Duminecă. Guvernul spaniol nu voesce nicl a reflecta la ultimul, și așa în săptămâna viitoare are să erumpă răsboiul. Relațiunile diplomatice dintre ambele state s'aă întrerupt deja.

Spania pe lângă armata disciplinată mai are în Cuba și 80.000 de voluntari.

Noutăți.

Sêrbătorile înviării și în anul acesta s'aă celebrat în Blăg cu solemnitate impunătoare. Atât la s. Liturgie, cât și la Mănecat și Însêrat în ziua primă a pontificat Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolit asistat de clerul gremial. La s. Liturgie a predicat Escelența Sa și s'a cetit Evangelia în limbile: română, grecă, latină, magiară, germană, italiană și franceză; tot asemenea s'a cetit și la Însêrat. A doua zi de Pasci Escelența Sa a celebrat la biserica parochială, unde asemenea a instruat poporul prin predicarea cuvîntului dumnezeesc.

Serată literară. Duminecă în 24 Aprilie casina română din loc aranjată în sala de gimnastică serată literară cu un program variat. Prof. *Gavril Frecep* cetesce despre „Generația literară de la 1848“. Dșora *Netti Vancea* va cânta acompaniată la pian de dșora *Elena Muntean*, ér dșora *Silvia Moldovan* va declama. Începutul la ôrele 5 d. a. Prețul intrării de persoană 20 cr. Venitul curat e destinat pentru casină și pentru reuniunea femeilor române din loc.

Procese de presă. Ziarul slovac „Narodnie Noviny“ în 18 a c. a avut un noă proces de presă la tribunalul din Budapesta, fiind condamnat redactorul Zoiak la 8 luni de carcer de stat și 600 fl. amendă pentru agitație în contra naționalității magiare. În articolii incriminați s'a protestat în contra magiarisării forțate. — În 19 a c. s'a pertractat la tribunalul din Cluș procesul întentat ziarului sâsesc „Bistritzer Zeitung“ pentru o foisôră publicată în 4 Sept. din incidentul serbării de la Seghisôra în amintirea lui Petôfi. Autora articolului e o damă, a cărei nume redactorul nu a voit, să-l descopere, luând însu-și responsabilitatea. Condamnați aă fost pentru agitație redactorul Klemens și proprietarul ziarului Dr Kelp, cel dintâiu la 14 zile carcer de stat, érá al doilea la 8 zile temniță ordinară și 200 fl. amendă. — În 21 a c. s'a pertractat la tribunalul din Budapesta procesul intentat revistei „Népszere bölcész“ din Szarvas. Redactorul Nyiri Elek provôcă la însușcarea ministrilor și a deputaților. Articolii incriminați sînt „Zsarnokuralom“, „Fegyveres kutyák“, „A zsarnokság ellen“. Cu tôte acestea Nyiri nu a fost condamnat, de ôre ce juriul l-a declarat cu 6 contra 6 voturi de nevinovat.

Dare de samă. Pentru opul meu T. I. „Jertfa creștinilor“ aă solvit prețul: I. Din diecesa de *Oradea mare*: (Continuare.) On. Alesandru Fărcaș, Dionisiu Bran, Andreiu Pelle, G. Marinescu, Ștefan Pop, Romul Marehiș din protopopiatul Ardușatului, Augustin Egri, Valeriu Kiss, Basiliu Leșan, Gavrilă Lazar din protopopiatul Eriului, Coriolan Ternovean, Ludovic Mărcuș, I. Cinea din protopopiatul Mădărașului, Lazar Iernea, Georgiu Șuta, Dr Felician Bran, Michail Murășan din protopopiatul Careilor, Antoniu Gița, Ioan Nistor, Alesandru Nuțu, Nicolaș Budó din protopopiatul Szamosközului, Ioan Popoviciu, Ioan Szabó, Iosif Popoviciu, Vasiliu Ardelean din protopopiatul Sătmarului. (Va urma.) Dr V. Szmigelski.

PARTE ȘTIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Începuturile picturii creștine.

(Continuare.)

Trecem acum la reprezentările alegorice, în care simbolul dezvoltându-se se face compoziție tropică. Cuprinsul asemănărilor Domnului părea a fi cu deosebire potrivit spre a întări în creștin credința și sperarea. Cuprinsul acesta s'a exprimat deci în icône ușoare de priceput și accesibile pentru priceperea tuturor, în icône, care au fost potrivite spre a se imprima memoriei. Nici unul dintre obiectele artei creștine din veștile cele dintâi nu a fost așa de predilect ca păstoriul cel bun. În obiectul acesta al artei se găsea adecă intrupată într-o învătătură creștină cea despre mântuirea prin Christos. ¹⁾ Cuvintele Domnului de la Io. 10, 11, 14: „Eu sînt păstoriul cel bun,” și asemănarea de la Luc. 15, 4 despre oia cea pierdută și reafiată au oferit materia pe sama acestei icône. La materia această oferită de Mântuitorul însuși se referese deja titlul „Pastor” al unei scrieri a s. Erma din veștile al II-lea. Materia această artistică a fost cunoscută și în Orient. Eusebiu ne spune, că a vădit icône de ale păstoriului celui bun. În mosaicurile din Ravena, care sînt lucrări bizantine, găsim reprezentarea cea mai frumoasă a păstoriului celui bun. O găsim în frescurile catacombelor, în reliefurile sarcofagelor, în stucce de pe pereți, pe petrele mormintelor, pe vase de sticlă, pe inele și pe petri scumpe gravate. Ea era așa zicînd o omilie, carea se îmbia pretutindenea ochilor credincioșilor și le reamintea binefacerea răscumpărării și ale milostivirii dumnezeiești, carea pornesce, să cerce pe cel păcătos, și nu se oprește, până când nu-l readuce în staulul bisericii.

Păstoriul cel bun din monumentele creștine în port se osebesc puțin de tipul cel antic, care se dezvoltase în epoca de înflorire a artei eline. Păstoriul cel bun e aproape tot de una un om tînăr și fără barbă; tinerețele păstoriului dumnezeesc după cuvintele s. Augustin sînt adecă vecinice. Păstoriul cel bun în arta creștină străveche se reprezintă cu păr scurt și une ori creț, era în mosaicuri cu păr mai lung și cu o expresie a feței veselă și plină de iubire. Hațna lui e tunica legată la șold, mai a rare ori sub suori și împodobită cu vergi mohorite. Tunica această une ori o acopere o manta mică, un fel de chlamys sau sagum, ori și o penula de piele. Picioarele îi sînt îmbrăcate cu așa numitele fasciae crurales. Încălțămînta variază. Capul îi e aproape tot de una descoperit, une ori încunjurat de un nimf ori de o coronă de șapte stele. În mână are toșgul păstoresc (pedum), vasul pentru lapte (multra) și fluierul păstoresc cu șapte țevi, era pe umeri are aproape tot de una un miel ori o capră. Păstoriul cel bun se găsește în pozițiile cele mai diferite ale trupului: jeliind oia cea pierdută ori aducîndu-o în apoi, cu o oia ori și cu mai multe oi și încunjurat de două spre zece oi, răzimat pe toșgul său, în ori vreme ce soții lui mulg oile. Icôna păstoriului celui bun mai ales în picturile plafonului de multe ori e împrejurată de frunziș ori de istorii biblice.

Raporturi speciale față cu răscumpărarea și cu Răscumpărătorul au găsit vechii creștini în figura lui Orfeu, fiind că poemele

cele ce existau sub numele lui, și cari Clemente din Alexandria le citează a dese ori, îl caracterizează ca pe un reprezentant al monoteismului. Părinții îl numesc vestitorul răscumpărării și impresiile acelea, care după mitologie să le fie făcut el asupra naturii viețuitoare și neviețuitoare, le asemănă cu rezultatele morale și religioase ale învățaturii lui Christos produse în suflete așa, că el ca antitip al lui Christos a fost primit și în picturile cataombelor. Acesta înse până acum a putut, să se dovedească numai în trei cazuri. ¹⁾ Referirea lui la Christos se vede din reprezentarea lui în catacombele s. Calist, unde șede între doi miei jucînd pe liră. În icônele din catacombas. Domniile Orfeu se înfățișează ca tînăr cu șapcă frigiană, pe cum îl descriu scriitorii păgâni, ședînd pe o stîncă în mijlocul naturii însuflețite de dînsul, de-a-lătura cu arbori, în vreme ce animalele ascultă musica lui. Icôna această e împrejurată de opt reprezentări mai mici, în cari se găsesc Daniil între lei, David, Moisi lovind stîncă și învierea lui Lazar. Acestea delatăză ori ce îndoelă de la referirea lui Orfeu la Christos. E această o reprezentare alegorică frumoasă a lui Christos, care a luat de pe natură blăstîmul și a făcut-o capabilă, ca ea ore când clarificîndu-se să se țină de împărăția lui cea vecinică a iubirii și împăcării.

Asemănarea feciôrelor înțelepte și nebune se găsește în mai multe reprezentări. Una o a publicat de Rossi. Ea se înfățișează în chipul următoriu: Christos se află la mijlocul icônei celei ce s'a găsit într'un arcosoliu de-asupra mormîntului unei feciôre juruite lui Dumnezeu; Christos în semn de invitare întinde drépta sa către feciôrele cele înțelepte, care cu bucurie înalță torțele sale aprinse; de-a stînga stau feciôrele cele nebune cu torțele întorse și cu privirile plecate. Pe sarcofagul cel de desubtul icônei se înfățișează o figură rugătoare, probabil cea a repausatei, între două persoane, care țin o draperie, pôte că însemnînd primirea sufletului repausatei în împărăția celor fericiți. Asemănarea semănătorului încă se găsește de multe ori în reliefurile sarcofagelor și în picturile mai mărunte. Asemănarea viței a făcut-o însă și s. Scriptură o alegorie înțelesă de toți. Dora Mântuitorul însuși s'a numit pe sine vița cea adevărată, era pe Apostolii săi mlădițele, și una dintre asemănările cele mai frumoase și mai mîngăitoare ale lui e cea a lucrătorilor în vie. De aceea documentele tradiționale cele mai vechi repeșesc a dese ori ideile acestea, era în Constituțiile apostolești ²⁾ cetim: „Biserica catolică e sădirea lui Dumnezeu și viea lui cea alésă.” De aceea se găsește scenele culesului de vii și vițele încărcate cu struguri a dese ori folosite în monumentele creștine ca motive de ale ornamentării simbolice, în jurul păstoriului celui bun, în al monogramului lui Christos, ori în combinare cu porumbi, simbolul sufletelor celor drepte. Deja Iudeii folosiseră pe petrele mormintelor și pe alocuria struguri ca simbol al pămîntului promisiunii, era creștinii adoptară obiceiul acesta împreunîndu-l cu idea adevăratului pămînt al promisiunii, adecă cu a patriei celei ceresci. Ca simbol al s. Eucharistii vița cu struguri a început a se folosi cu ceva mai târziu.

(Va urma.)

¹⁾ De Rossi Roma sott. II. tav. X e XVIII. fig. 2. p. 356.

²⁾ I. I. proem.

¹⁾ Clem. Alex. Paedag. I. III; Tert. de pudic. c. 7. 10.

Ben Hur

sau

Zilele lui Mesia

de Lew. Wallace.

(Continuare.)

„Adă-mi un vas!“ zise Iras cam nerăbdătoare.

Sclavul îi aduse din houdah un păhar de cristal. Ea zise apoi către Ben Hur: „Ei îți voi servi la isvor!“

Ei merseră dimpreună la lighian.

Ben Hur voia, să scotă apă pe sama ei; dară ea îi refuză ofertul și îngenuchiând ținu păharul, ca să se umplă din isvor. După ce păharul se recorise și se umpluse, ea îl imbiă, să bea cel dintâiu.

„Nu,“ zise el împingând la o parte mâna prietinoasă și nevădând alt ceva a fară de ochii cei mari, cari erau pe jumătate ascunși sub genele cele lungi, „lasă-mă, rogu-te, să-ți servesc eu!“

Ea rămase statornică pe lângă prosul său.

„În țara noastră, fiule al lui Hur, avem o zicală: „E mai bine a fi păharnicul fericitului de cât ministrul unui rege.““

„Al fericitului!“ repeți el.

Era surprindere și o întrebare cercetătoare în sunetul glasului lui și în privirea lui, și ea replică repede:

„Zeii ne dau succese ca nisce semne, din cari să scim, că ei ne țin parte. N'ai fost tu învingătoriu în circ?“

Ben Hur roși.

„Asta a fost un semn. Mai este încă unul: în duel cu spada ai ucis pe un Roman.“

Fața lui roși încă și mai tare, — nu intru atâta pentru triumfurile sale, cât mai virtos de gândul măgulitoriu, că ea îi urmărise viața cu interesare. Dară deja în cealaltă clipă se făcu gânditoriu. El scia, că vestea despre lupta aceea se lățise prin întreg Orientul, dară numele învingătorului îl aflară numai puțin: Malluch, Ilderim și Simonide. Dără nu vor fi încredințat aceștia lucrul acesta unei femei? Ast fel îl turburată satisfacția și uimirea. Ea observă turburarea lui, se sculă și ținând păharul de-asupra lighianului zise:

„O voi, zeii Egiptului! Vă mulțamesc pentru un eroi descoperit numai acuma, vă mulțamesc, că jertfa din palatul de Idernee nu a fost regele meu al omenilor. Și așa, zeii sfinți, torn și beu!“

Ea vârsă puținel din cuprinsul păharului în lighian, era restul îl beu. Când luă cristalul de la buze, rise de însoțitoriu său.

„O, fiule al lui Hur, acesta e felul vitezilor, a se da așa de ușor învins de o femeie? Iea acuma păharul și vezi, ore nu poți, să găsești pe sama mea într'insul un cuvânt de noroc.“ El luă păharul și se plecă, pentru ca să-l umplă.

„Un fiu al lui Israil nu are zeii, cărora să le aducă libațiune,“ zise el jucându-se cu apa, pentru ca să-și ascundă mirarea crescândă. Ce mai scia Egiptena despre el?

Aflat-a ea ore ce despre raporturile lui cu Simonide? Și apoi contractul cu Ilderim, — să albă ea cunoștință și despre el? Bănuelă se trezi în el. Ore cine a tradat tainele lui, și ele erau de fel serios. Și el a fară de aceea mergea acuma în Ierusalim, în locul, în care o ast fel de cu-

noștință în mâinile vre unui inamic ar pute, să-i fie mai primejdiosă de cât airia ori unde, — lui, soților lui și causei lui. Era-i înse Iras inamică? Spre norocire gândirea nu are lipsă de atâta timp, de cât are lipsă scrierea gândurilor. După ce păharul se recorise de ajuns, Ben Hur îl umplu și se sculă zicând cu nepăsare bine fățurită:

„Prea frumoso, de așa fi un Egiptean, ori un Elin, ori un Roman, așa zice.“ — el ridica păharul de-asupra capului său, când zise, — „O voi, zeilor mai buni! Vă jertfesc mulțamită, pentru că lumii, pe lângă totă nedreptatea și pe lângă toate suferințele ei, i-a rămas grația frumsetei și mângăierea iubirii, și eu dedic păharul meu aceleia, în care frumseta și iubirea se întrupază mai bine, — Iras, fetei celei mai dragălașe a Nilului!“

Ea puse în chip delicat mâna sa pe umărul lui.

„Tu ai călcat legea! Zeii, cărora le-ai jertfit, sînt zeii mincinoși. De ce să nu te denuțez rabinilor?“

„O,“ răspunse el rîdînd, „acesta e forțe puțin pentru cel ce pôte să tradeze lucruri cu mult mai momentose!“

„Voi merge mai de parte, — voi merge la mica Iudeă, carea grijesce trandafirii colo în Antiochia în casa bogatului neguțătoriu. La rabinii te voi acuza pentru învîrtoșarea inimii; la ea —“

„Așa dar la ea?“

„Îi voi repeți, ce ai zis sub păharul ridicat, cu zeii ca mărturii!“

El tăcu un moment, ca și cum ar fi așteptat, ca Egiptena să continue. În spiritul său vedea pe Estira ședînd lângă tatăl ei, ascultând veștile, cari le trimisese el, ori cetindu-le însă-și. În ființa ei de față istorisise el lui Simonide împlinirea din palatul de Idernee. Ea și Iras erau cunoscute; una era șirătă și avea spirit lumesc, cealaltă era simplă și iubitore și de aceea ușor se putea câștiga. Nu se putea, ca Simonide să-și fie călcat cuvîntul, și tot asemenea nici Ilderim, chiar și dacă nu l-ar fi împedecat onorea, — căci urmările unei vederi pentru nimeni altul nu ar fi fost mai sigure și mai serioase. El nu o învinuia, însă bănuela, pe cum scim, e o buruena, carea cresce de la sine și mai repede atuncia, când omul o doresce acesta mai puțin. Mai înainte de ce ar fi putut răspunde la alusiunea la mica Iudeă, pași Valtasar la ei lângă lighian.

„Noi îți sîntem datorii cu mare mulțamită, fiule al lui Hur,“ zise el în chipul său serios. „Valea acesta e forțe frumoso; érba, arborii, umbra, toate ne invită, să rămănem aci, și să odihnim, și isvorul aci strălucesce ca nisce diamanți curgători și în murmurul său ne povestesc despre un Dumnezeu bun. Nu e de ajuns, ca să-ți mulțămim pentru plăcerea, ce o găsim aci; vino, ședii cu noi și gustă din pâinea noastră!“

„Permite-mi, ca mai întâiu să-ți servesc!“

Zicînd cuvintele acestea Ben Hur umplu păharul și-l oferii lui Valtasar, care își ridică ochii la cer în rugăciune tăcută de mulțamită.

Sclavul aduse în dată ștergare, și după ce își spălă și șterseră mâinile, se aședară după obicei răsăritean de desubtul cortului, care servise cu ani mai înainte filosofilor la înfîlnirea lor în pustie. Și ei mîncară cu

poftă bună din toate mîncările, cari le aduseseră aci cămila.

III.

Nemurire.

Cortul era chiar lângă unul din arborii, unde murmurul isvorului putea, să se audă neincetat. De-asupra latele frunze nemișcate atirnau de clombele sale. Păiele delicate de trestie, cari negura le presărase cu mîrgăritare, se îndreptau în sus asemenea unor săgeți. Din când în când câte o albină întorcîndu-se a casă trecea prin umbră sbărnaînd, și o potîrnice, care trecea prin umeda érbă a luncii, fluera sôțelor și alerga de acolo. Pacea văii, aerul proșpet, frumseta de grădină jur împrejur, liniștea sêrbătoréscă păreau a cuprinde sufletul bêtrănelui Egiptean, glasul lui, mișcările lui, întregă firea lui erau nespuse de blănde, și privirile lui erau a dese ori pline de compătîmire, când le îndrepta la Ben Hur, care conversa vioii cu Iras.

„Când te-am ajuns, fiule al lui Hur,“ zise bêtrănel la sfârșitul prânzului. „și fața ta era îndreptată către Ierusalim. Iertat îmi este făr de a te vătéma, să te întreb, dacă tu într'acolo călătorești?“

„Ei mă duc în sfînta cetate.“

„Ei trebuie să mă cruț, cât numai se pôte de oboseli, și de aceea îmi mai permit a te întreba mai de parte, dacă este vre o cale mai scurtă de cât cea preste Rabbath-Ammon?“

„O cale mai incomodă, dară mai scurtă duce preste Gerasa și Rabbath-Gilead. E calea, pe care am de gând, să mă duc eu.“

„Sînt nerăbdătoriu,“ zise Valtasar. „De câtă va vreme mă cercetéză nóptea visurii, ori mai bine zis érá și érá tot acela-și vis. Un glas, — mai mult de cât atâta nu e, — vine și zice către mine: „De grab — scólă-te! El, pe care îl aștepti de atâta vreme, e aprópe!““

„Acésta o înțelegi despre El, carele are să fie împératul Iudeilor?“ întrebă Ben Hur și privi uimit la Egiptenul.

„Da.“

„Așa dară nu ai audit nimica despre el?“

„Nimica a fară de cuvintele glasului din vis.“

„Așa dară am aici vești, cari te vor înveseli, pe cum m'au înveselit și pe mine!“

Ben Hur scóse din haîna sa epistola, ce o primise de la Malluch. Mâna Egiptenului trémura tare, când o luă. O ceti cu glas tare, și în vreme ce o cetia, agitația îi crescea; vinele de la grumazi i-se umflară. După ce o ceti până în capét, își înălță ochii plini de lacrimi în mulțamită tăcută spre cer. El nu întrebă, nici nu se îndoia de loc.

„Tu mi-ai fost forțe bun, Dumnezeuule!“ zise el. „Concede-mi, rogu-te, ca să ved pe Măntuitoriu și să mă închin lui, atuncia robul tãu e gata, să se ducă de aci în pace!“

Cuvintele, felul, caracterul de tot propriu al acestei rugăciuni simple făcură asupra lui Ben Hur o impresie nouă și dălnuitoare. Dumnezeu nu i-se păruse nici o dată așa de present și de aprópe ca acuma; i-se păru, ca și cum Dumnezeu s'ar pleca preste ei ori ca și cum ar sta lângă ei, — un prietin, al cărui ajutoriu pôte să se dobîndéscă prin cerere, un părinte, care iubesce pe toți fiii

săi într'un chip, un părinte, tot așa de bine al păgânilor ca și al Iudeilor, un părinte al tuturor, care aude și ascultă rugăciunile tuturor omenilor.

(Va urma.)

Convocare.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. din Archidieceasa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș despărțământul *Catina* cu onoare invită la adunarea generală de primăvară, ce se va ține în *Dîmbul de Câmpie* a. c. April 28 st. n. a. m. la 9 ore în școala gr. cat., pe toți învățătorii din acest despărțământ, pe cum și pe toți binevoitorii și spriginitorii învățământului popular a participa.

Programa: a) Presentarea în corpore la serviciul divin, ce se va ține în biserica gr. cat. din *Dîmbul de Câmpie* la 1/2 9 ore a. m. b) Deschiderea adunării prin președinte. c) Constatarea membrilor prezenți. d) Inscrucerea membrilor și încasarea taxelor. e) Prelegere practică din limba română și magiară. f) Observări și apretieri asupra prelegerilor ținute. g) Disertațiune despre însemnătatea și folosul școlii repetiționale. h) Propuneri de interes pentru reuniune. i) Defigerea locului pentru adunarea de toamnă. j) Închiderea adunării prin președinte.

Cămărașul deșert 1898 April 16.

Ilie Anca
președinte.

Convocare.

În sensul §-lui 21 din *Statutele reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidieceasa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș* prin această se conchēmă adunarea de primăvară a despărțământului constatător din membrii reuniunii aparținători protopopiatului gr. cat. al Sibiului.

Adunarea se va ține *Joi la 5 Maiu* st. n. a. c. în școala gr. cat. din Sibiū pe lângă următorul:

Program: *Sedința I.* 1. La 10 ore a. m. constatarea membrilor prezenți în școlă și participarea în corpore la serviciul divin în biserica gr. cat. 2. La 11 ore a. m. deschiderea adunării prin președinte. 3. Citirea raportului general, al cassarului și bibliotecarului împreună cu propunerile și proiectul de budget pe anul următor și predarea lor unei comisii cenzurătoare. 4. Incasarea taxelor de la membri (câte 2 fl.). 5. Predarea din partea învățătorilor a datelor pentru monografiile școlilor și poveștile colectate din popor. — *Sedința II.* 6. La 2 ore d. a.: „Cum își poate câștiga și susține învățătorul începător autoritatea înaintea școlarilor și poporenilor.“ disertațiune de *Nicolae Vlad.* 7. „Ce și cum e de a se tracta din economie în școlile populare?“ de *Dumitru Vișu.* 8. O prelegere practică, ce va fi la rînd din istoria biblică la școala gr. cat. din Sibiū. 9. Discuțiune asupra disertațiilor și prelegerii practice din punctele 6, 7 și 8. 10. Luarea dispozițiilor de lipsă pentru împărțirea celor 4 premii destinate de Magnificența Sa dl Iuliu Bardoși inspector scol. reg. i. r. 11. Raportul comisii cenzurătoare de sub p. 3. 12. Statorirea timpului și a locului pentru ținerea adunării viitoare a despărțământului, cum și programul aceleia, respective disertațiunile teoretice și prelegerile practice, de asemenea și persoanele, cari vor trebui, să le lucreze. 13. Alegerea a lor 2 membri pentru verificarea procesului verbal al adunării prezente. 14. Alegerea oficialilor pentru anul viitor de gestiune, conform § 23, alegerea delegaților pentru adunarea generală și comitetul central, conform §-lor 26 și 31 din statute. 15. Eventuale. 16. Închiderea adunării.

Sibiū în 10 Aprilie 1898.

Romul Simu
president.

Coman Gligor
secretar.

Avis.

Domnilor membri din despărțământul Sibiū al „*Reuniunii învățătorilor gr. cat. din Archidieceasa gr. cat. de Alba Iulia și Făgăraș*“ li-se aduce la cunoștință și pe această cale scrisoarea de dato 6 Aprilie 1897 a Magnificului domn *Iuliu Bardoși* inspector scol. r. i. r., scrisoară, care în estras e de următorul cuprins: „Voind a deștepta emulațiune nobilă între membrii reuniunii am onoare a vă notifica, cum că defig ca premii următoarele opuri: 1. „*Observatorul*“, ziar politic, național, economic și literar, scris și edat de *George Bariț* pe anul 1881. 2. „*Economul*“, organ periodic pentru ramii de economie, industrie și comerț, redactat de *Ștefan Pop* pe 1876. 3. „*Foaa scolastică*“, organ pedagogic, didactic pentru școlile române, redactat de *Ioan M. Moldovan* pe 1877. 4. O coșniță din papură, sistemul *Göndöcs*. Ziarele numite sînt bine compactate și se vor da ca premii la finea anului scolastic 1897/8 după dejudecarea Prea Veneratului Oficiu protopopesc gr. cat. al Sibiului: 1. „*Observatorul*“ acelu învățător, care va arăta mai mare succes în cântarea liturgică cu învățăceii de ambele sexe; 2. „*Economul*“ aceluia, care va arăta mai mult spor în prăsierea gălțelor domestice de specialități alese; 3. „*Foaa scolastică*“ aceluia, care va dovedi succes mai mare în predarea și esecutarea cetitului finent în limba maternă cu învățăceii săi de ambele sexe; 4. coșnița de stupi aceluia, care va adeveri prin atestat de la direcțiunea școlară respectivă, că a făcut mai mult progres în cultura stupilor și în producerea de miere și ceară în 1898.

Sibiū în 10 Aprilie 1898.

*Presidiul despărțământului Sibiū
al Reuniunii archidieceasane gr. cat.*

Bibliografie.

Anunț literar.

Am onoare a aduce la cunoștința preaștimațiilor frați preoți, că am luat deja dispozițiunile necesare pentru tipărirea tomului I. al predicilor nemuritoriului orator francez *Mussillon*, Episcop de Clermont și membru al Academiei franceze. Cartea va cuprinde circa 370—400 pagini 8° mare, va fi tipărită pe hârtie fină, va fi ornată cu portretul ilustrului autor, și va avé un exterior preafrumos. Ea va apăre după contractul încheiat cu tipografia pe la finea lunii Iulii Maiu a. c. st. n., și numai de cât se va espedia Domnilor abonați. Abonamente se primesc încă până în 20 Maiu a. c. pe aceleași prețuri preafavorabile, ce au fost indicate în invitarea de abonament, adică 2 fl. 10 cr. cu esped. francată, 2 fl. 20 cr. cu esped. recomandată; pentru România și străinătate 5 lei 25 bani, și 5 lei 50 bani. Alumnii seminarelor teologice o vor primi pentru prețul scădut de 1 fl 60 cr. Domnii colectanți de la 10 esemplare colectate vor primi unul grătit. După aparițiunea operei prețul unui exemplar va fi pentru Austro-Ungaria fl. 2.50, pentru România și străinătate lei 6.50. Acei abonați, cari vor răspunde costul abonamentului înainte, vor primi cartea francată sau recomandată după modalitatea aleasă de dînsii; ér aceia, cari nu vor trimite prețul abonamentului înainte, o vor primi cu rambursă (*Postnachnahme, utánvétel*), ce costă mai multe spese, cari înse vor avé a le suporta Domnii abonați.

Prea veneratul Ordinariat Diecesan gr. cat. de Oradea Mare a binevoit a recomanda cu căldură aceste cuvîntări bisericicești preoților de sub jurisdicțiunea sa, ba a încuviințat chiar procurarea acelor și din banii bisericicești pentru bibliotecile parohiale, ca să le potă procura și acei preoți, cari sînt provăduți cu o dotațiune mai miseră.

Comandele sînt a se face la subscrierul traducător sub adresa: locuința *Hájó*, posta ultimă *Pecze-Szöllös*, comitatul *Bihar*, via *Nagy-Várad*.

Haieū 6 April 1898 st. n.

Ioan Genț
paroch gr. cat. român.

A apărut:

M. T. Cicerone despre bătrânețe tradus de *Andrei P. Liviu* canonic-abate gr. cat. în Lugos, edat de *Gavril Pop* canonic în Blaș. Prețul broș. 50 cr. Blaș 1897. Tipografia seminariului archidieceasan. Sîntem informați, că dl editor *venitul curat al acestei publicațiuni l-a destinat pentru un scop cultural.*

Editor și redactor răspundător:

Dr Victor Szmigelski.

Concurs.

Pentru clădirea edificiului de școlă gr. cat. din comuna *Alecuș* în protopopiatul *Biel* se escrie concurs până în 1 Maiu st. n. 1898 cu prețul de strigare 1512 fl. 33 cr. Doritorii de a lua această întreprindere prin licitațiune minucendă, despre planul de edificare, despre condițiuni și despre alte împrejurări se pot informa la cancelaria parohială din *Alecuș* avînd de a-și documenta calificațiunea lor ca întreprindători prin documente demne de credință.

Alecuș 21 Aprilie 1898.

Vasiliu Muntean
curator primar.

(14) 1--1

146 szám
1898 v.

(15) 1—1

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a balázsfalvi kir. járásbíróság 1897. évi B. 379. számú végzése következtében *Sinberger Salamon* javára *Splényi Árpád* báró ellen 213 frt 99 kr. s jár. erejéig 1898. évi Február hó 21-én foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 514 frt — kr-ra becsült butorok és műtrágyából álló ingóságok nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a hosszuaszói kir. jbiróság 1522/1898. számú végzése folytán 213 frt 99 kr. tőkekövetelés, ennek 1897. évi November hó 9. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 20 frt 93 krban biróilag már megállapított költségek erejéig *Pánádon alperes* lakásán leendő eszközlésére 1898. évi Május hó 2-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Hosszuaszón 1898. évi Április hó 21-ik napján.

Dózsa Sámuel
kir. jbirósági végrehajtó.